

ארכיון אמנון שילוח – שירת הנשים

שירי המשוררת שרה חרט

שיר על הרוּעָה וְהַרוּעָה

תעתיק, ניקוד ותרגום: עדיאל בן שלום

[על בסיס עבודה של מירה שפיגל מפי שרה חרט]

פרטים

השיר הוקלט בשנת 1970 על ידי קול ישראל. גירסה של השיר, נרשמה בשנת 1993 מפיה של שרה חרט, על ידי מירה שפיגל. מספר מערכת בקטלוג הספרייה הלאומית: 990002316020205171

על השיר

שירת הנשים בתימן אינה שירה כתובה, אלא היא שירה שהועברה בע"פ מאם לביתה, במשך דורות. השירה ליוותה את האישה בתימן בחיי היום יום. היא הייתה שרה לעצמה תוך כדי בטחינת הקמח של הבוקר, היא הייתה שרה עם חברותיה כשהיו יורדות לשאוב מים מן המעיין. במהלך ימות השבוע, האשה וחברותיה היו נפגשות בשעות הפנאי המועטות לשיבה משותפת שבה שרו להנאתן ויצרו לעצמן באמצעות השירה חיי רוח עשירים.

השיר שלפנינו הוא שיר אהבה. דו שיח דמיוני בין הנערה, הרוּעָה את הצאן, לבין הרוּעָה המגיע ומחזר אחריה. הרוּעָה מנסה לדחות בנימוס את חיזוריו תוך כדי שימוש בדימויים מעולם החי והצומח. לרוּעָה המחזר אחריה יש תשובה מחוכמת לכל נסיון דחיה שלה. השיר מסתיים בפניה של הבת להוריה שהיא כבר אינה רוצה להיות רועה אלא להינשא כמו חברותיה. הוקלט בשנת 11/6/1993

סְלָאם יָא רֵאעִיָּה

הרוּעָה

סְלָאם יָא רֵאעִיָּה

רֵאעִיָּה פִּי (א) לַגְּבֵל

שְׁלוֹם לְךָ הַרוּעָה

הַרוּעָה עַל [רֵאשׁ] הֶהָר

רֵאעִיָּה פִּי (א) לַגְּבֵל

סְלָאם אִו שִׁי חֵלִיב

הַרוּעָה עַל [רֵאשׁ] הֶהָר

שְׁלוֹם, אִוִּלִּי יֵשׁ לְךָ חֵלֵב?

הרוּעָה

רַח לְךָ הָאֲדָרְךָ יָא רֵגָאֵל

כִּלִּי (א) לַגְּנָם תִּרְתְּעִי

יָא סְלָאם, יָא מַסְלָם

לְךָ לְךָ הַגְּבֵר מִפָּה

תָּן לְעֵדֶר לְרֵעוֹת [בְּנַחַת]

שְׁלוֹם לְךָ שְׁלוֹם

אֵלָא אָנֹת תִּשְׁתִּי חֵלִיב

עָאד עֵנֵז אָבִי חֵאמְלָה

אִם רְצוֹנְךָ לְשִׁתוֹת חֵלֵב,

הַעֵז שֶׁל אָבִי עֵדִין בְּהַרְיוֹן

פִּלָּא אָנֹת עֵאטֵשׁ שְׁרַבַת

תַּחפִּנִּיד וְא(ל)סֵאקִיָּה

וְאִם אָתָּה צָמָא, שְׁתָּה

חֵפֵן לְךָ וְשִׁתָּה מִתְעַלַּת הַמִּים

הרוּעָה

מֵא אֲשֶׁתִּי חֲלִיבְתֵשׁ וְלֹא מֵאֲתֵשׁ
אֲנֵא אֲשֶׁתִּי א(ל)רְאֵינָה
יֵא סְלֵאִם, יֵא מְסֵלִם

אֵינְנִי רוּעָה מִחֲלִבְדָּה וְאֵף לֹא מִמִּימִיד
אֲנִי רוּעָה אֶת הַרוּעָה
שְׁלוֹם לָךְ שְׁלוֹם

הרוּעָה

פִּלְתַּת יָדְךָ מִן יָדִי
עֲתַכְסֵר דְּמַלְגִּי

הֶסֶר אֶת יָדְךָ מִיָּדִי
אֲתָה תִשָּׁבֵר אֶת הַצְּמִיד שְׁלִי

וְדַמְלִגִּי מִן ד'הֵב
וְצִאִיג'ה מֵא לְקִי

וְהַצְּמִיד שְׁלִי עֲשׂוּי זָהָב
וְהַצּוֹרֶף אֵינוֹ נִמְצָא

הרוּעָה

וְדַמְלִג'י נַעַן אֲבוּהָ
ג'רָה מִן א(ל)סוּק יְגִי
יֵא סְלֵאִם, יֵא מְסֵלִם

וְהַצְּמִיד, יְקַלֵּל אֲבִיו
זוֹלְתוֹ מִהַשּׁוּק יְבוֹא
שְׁלוֹם לָךְ שְׁלוֹם

הרוּעָה

פִּלְתַּת יָדְךָ מִן יָדִי
בְּאֵלֵלָה לֹא אֲדַעִי יָמִי

הֶסֶר אֶת יָדְךָ מִיָּדִי
בְּשִׁבְעָה, שְׁאֶקְרָא לְאִמִּי

הרוּעָה

פְּלֵא דְעִית אֲמַתֵּשׁ
אֲמַתֵּשׁ קֵד הִי עֲמַתִּי

וְאִם תִּקְרָאִי לְאִמְךָ
אֲמֶךָ הֲלֵא הִיא חֲמוּתִי

הרוּעָה

פִּלְתַּת יָדְךָ מִן יָדִי
בְּאֵלֵלָה לֹא אֲדַעִי אֲכִי

הֶסֶר אֶת יָדְךָ מִיָּדִי
אֲנִי נִשְׁבַּעְתָּ, שְׁאֶקְרָא לְאָחִי

הרוּעָה

פְּלֵא דְעִיתִי אֲכִתֵּשׁ
אֲכִתֵּשׁ קֵד הוּ נִסְבִּי

וְאִם תִּקְרָאִי לְאָחִיךָ
הֲלֵא אָחִיךָ הוּא גִיסִי

הרוּעָה

פִּלְתַּת יָדְךָ מִן יָדִי
בְּאֵלֵלָה לֹא אֲדַעִי אֲבִי

הֶסֶר אֶת יָדְךָ מִיָּדִי
אֲנִי נִשְׁבַּעְתָּ, שְׁאֶקְרָא לְאֲבִי

הרוּעָה

פְּלֵא דְעִיתִי אֲבַתֵּשׁ
אֲבַתֵּשׁ קֵד הוּ עִם לִי

אִם תִּקְרָאִי לְאָבִיךָ
הֲלֹא אָבִיךָ הוּא חָמִי

הרוּעָה

יֵא רִיתְנִי סוּסִיָּה
מִלּוֹי עֲלֵא רֵאס אָבִי

הֲלֹאִי וְהִיִּיתִי מִצְנַנְפַּת מְשִׁי
מְגַלְגֶּלֶת עַל רֵאשׁ אָבִי

הרוּעָה

פְּלֵא אַנְתִּי סוּסִיָּה
פְּאַנָא לְתֵשׁ אֱלֵלֵאבְּסִי

וְאִם הִיִּית מִצְנַנְפַּת מְשִׁי
הָרִי הִיִּיתִי חוּבְשֵׁךָ [עַל רֵאשִׁי]

הרוּעָה

יֵא רִיתְנִי חֲמַחְמָה
מִשְׁקוֹר עֲלֵא רֵאס אָבִי

הֲלֹאִי וְהִיִּיתִי עֲנַף רִיחֹן
מִקוּשְׁטַת עַל רֵאשׁ אָבִי

הרוּעָה

פְּלֵא אַנְתִּי אֱלַחְמַחְמָה
פְּאַנָא לְתֵשׁ אֱלֵקֵאטְפִי

וְאִם הִיִּית עֲנַף שֶׁל רִיחֹן
הִיִּיתִי קוּטְפוֹ

הרוּעָה

יֵא רִיתְנִי חֲנֻשָּׁה
מִלּוֹי עֲלֵא דָאר אָבִי

הֲלֹאִי וְהִיִּיתִי נְחֹשׁ
הַמְקִיף אֶת בַּיִת אָבִי

הרוּעָה

פְּלֵא אַנְתִּי אֱלַחְנֻשָּׁה
פְּאַנָא לְתֵשׁ אֱלֵקֵאתְלִי

וְאִם הִיִּית נְחֹשׁ
הִיִּיתִי הוֹרְגוֹ

הרוּעָה

יֵא רִיתְנִי חֲגָרָה
מִעֲמוֹר פִּי דָאר אָבִי

הֲלֹאִי וְהִיִּיתִי אָבִן
בְּנוּיָה בְּבַיִת אָבִי

הרוּעָה

פְּלֵא אַנְתִּי אֱלַחְחָרָה
פְּאַנָא לְתֵשׁ אֱלֵקֵאלְעִי

וְאִם הִיִּית אָבִן
הִיִּיתִי עוֹקֶרֶךָ

הרוּעָה

יֵא רִיתְנִי שְׁגָרָה
מִגְרוּס פִּי חוּשׁ אָבִי

הֲלֹאִי וְהִיִּיתִי עֵץ
שְׁתוֹל בְּחֶצֶר בַּיִת אָבִי

הרוּעָה

פלא אַנְתִּי שְׁגֵרָה
פְּאַנָא לתש אַלקאטְעִי

וְאִם הֵיית עֵץ
הֵייתִי כוֹרְתֶךָ

יֵא שְׁמַס לֹא תִגְרָבִי
עֵאד גְּנָמִי גְּאוּעָה

שְׁמֵשׁ, אֵל תִּשְׁקָעִי
הִצָּאן שְׁלִי עוֹד רָעֵב

עֵאד חִמְלָתִי פִי (א)לְגַבֵּל
וְאִלְכְּרֵד מֵא קֵד וְפִי

הַמְּשָׂא שְׁלִי עוֹד בְּהָר
וּשְׂאֲרִיּוֹת [אוּכַל הִצָּאן] לֹא נִגְמְרוּ

הרוּעָה לְאַמָּה

יִמָּא קוּלִי לְהָ אָבִי
מֵא עֵאדְנֵשׁ רֵאעִיָּה

אַמָּא אֲמָרִי לוֹ לְאַבִּי
שְׂאֵינְנִי רוּצָה יוֹתֵר לְהִיּוֹת רוּעָה

נְגַח חֲשִׁישׁ אֲלֻגְבֵּל
וְנִזְזַת אֲלֻסְאֲקִיָּה

נְגַמֵּר הָעֵשֶׂב עַל הָהָר
וְהַתִּיבְּשׁוּ מִימֵי הַנַּחַל

יִמָּא קוּלִי לְהָ אָבִי
מֵא עֵאדְנֵשׁ רֵאעִיָּה

אַמִּי, אֲמָרִי לוֹ לְאַבִּי
שְׂאֵינְנִי רוּצָה יוֹתֵר לְהִיּוֹת רוּעָה

תִּזְוִינִי אֲלֻבְנָאֵת
וְאַנָּא לְמֵן בְּאַקִּיָּה

כָּל הַנְּעֻרוֹת כְּבָר נִשְׂאוּ
וְאַנִּי, לְמִי נִשְׂאָרְתִּי?